VIIKONVAIHDE

IKIVIHREÄT

HOLGER EKLUND/LEHTIKUVA

Vieno Kekkosen ura on kestänyt jo 60 vuotta. Kuva on vuodelta 1964.

Ikinuori Vieno laulaa edelleen

”Voit suukon minulta sä saada,
jos silloin kun pyydät
on vaikka maanantai.”

Ei koskaan sunnuntaisin on **Vieno Kekkosen** (1934–) vuonna 1960 levyttämä käännösiskelmä samannimisestä kreikkalaisesta elokuvasta samalta vuodelta. Hän tulkitsi ikivihreänsä viihdelegenda **Jaakko Salon** orkesterin säestämänä. Sanoituksesta vastasi Saukki (oik. **Sauvo Puhtila**).

Heleä-ääninen laulajatar oli vain vähän ennen levytystä siirtynyt kilpailevan Fazerin leivistä Scandia-levy-yhtiöön, jossa Salo toimi levytyspäällikkönä.

Ei koskaan sunnuntaisin -iskelmän (Ta Paidia Tou Piraia) sävelsi alun perin kreikkalainen **Manos Hadzidakis** (1925–94). Hän pokkasi laulustaan myös parhaan elokuvasävelmän Oscar-palkinnon.

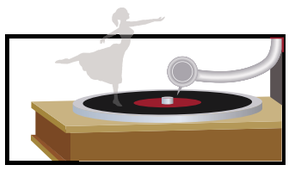

Tulkinta viehätti

”Kunhan sunnuntain
yksin olla sain.”

Kappale edustaa rebetikomusiikkityyliä, jota on verrattu amerikkalaiseen bluesmusiikkiin. Laulut kertoivat yleensä intohimosta ja epäonnesta.

Jules Dassinin ohjaamassa elokuvassa sävelmän lauloi käheän aistikkaasti Kreikan valovoimaisimpiin kulttuuripersooniin kuulunut **Melina Mercouri** (1940–92). Hän esitti filmissä paikallista ilotyttöä Illiaa Piraeuksen satamakaupungissa.

Alkuperäiseen versioon verrattuna vaalean ja viattoman oloisen Vienon tulkinta on varsin kiltti, mutta ehkä siinä juuri onkin sen viehätys.

Näyttelijästä laulaja

Pohjois-Savon Karttulasta kotoisin oleva Vieno Kekkonen esiintyi ensimmäisen kerran yleisön edessä jo pikkutyttönä. Näyttelijäksi Teatterikoulusta 1950-luvun puolivälissä valmistunut Vieno vaihtoi näyttelemisen laulamiseen melko pian.

Kekkonen teki läpimurtonsa samoihin aikoihin kuin useat muut 50-luvun suosituimmat laulajattaret, kuten **Laila Kinnunen** ja **Brita Koivunen**.

1960-luvulla television musiikkiohjelmissa tiheään esiintyneellä tähdellä oli myös oma televisio-ohjelma. 1970-luvulta lähtien hän on keikkaillut paljon ravintoloissa eri kokoonpanojen solistina.

Haitaristiksi eläkeiässä

Heinäkuussa Vieno Kekkosen ensilevytyksestä tulee kuluneeksi 60 vuotta, mutta ikinuoren artistin ura jatkuu edelleen.

Laulajatar esiintyy yhä säännöllisesti, ja 80-vuotiaanakin hänen äänensä soi samassa sävellajissa kuin parikymppisenä. Vieno on ehtinyt seniori-ikäisenä opetella haitarin soiton, jota kuullaan myös keikoilla.

Vieno Kekkonen palkittiin marraskuussa pitkästä urasta suomalaisen iskelmämusiikin hyväksi Kullervo Linnan Säätiön palkinnolla.

RIKU-MATTI AKKANEN

KANSAN SUUSTA

Ei pysty kun on pyhät tulossa

Viikonpäivien nimistä pyhä lienee vanhin. Pyhät paikat ja pyhät päivät on tunnettu täällä kauan ennen kuin piispa Henrikin vene karahti Suomen niemen rantakallioon. Pyhä ei siis ole kirkon eikä edes juutalaiskristillisen kulttuurin omaisuutta.

Pyhä oli tabupäivä, kieltojen päivä. Silloin tuli varoa tekemästä vääriä asioita, etenkin työtä. Pyhän vastakohta, arki, oli vapaasti elettävä päivä.

Pyhätöillä ei ole siunausta, sanottiin ennen. Minkä pyhänä tienaa, sen piru maanantaina korjaa, tiedettiin Ähtärissä. Toisaalta Lestijärvellä oltiin sitä mieltä, että ”pyhä ei estä pyytämästä, kirkonaika ampumasta”.

Kenties pyhän vieton taustalla ei ole pelkkää taikauskoa. Ehkä ihmiset tajusivat, että ihmisen on välillä levättävä kokonainen päivä.

Pyhä merkitsee muista erotettua. Pyhäpäivä, muista erotettu päivä, saattaa vaikuttaa myös muihin päiviin. ”Ei pysty kun on pyhät tulossa”, perusteli entinen mies, kun häntä pyydettiin apuun pellolle.

Piippolassa sanottiin, että ”joka pyhän oikein pitää, se ei lauantainakaan tee mitään”. Jämsänkoskella lauantain tilalla on maanantai.

Miekkonen Seinäjoelta toivoi, että kunpa olisi aina pyhä ja ”sen verran arkia vain, jotta akat sais leipua”. Ja jos ei pyhäksi parane, on tauti kuolemaksi, uskottiin Vieremällä.

TOPI LINJAMA

LARI LIEVONEN

Jokainen tohveli vaatii paljon käsityötä ja tarkkuutta. Työntekijät vakuuttavat, että vauhti on tehtaalla kiihtynyt sitä mukaa, kun jalkineita on opittu tekemään.

Ruutuinen Reino – rakastettu vanhus

Suomalaisuuden ikoneita Reinoja tehdään Lieksassa tunteella ja taidolla. Rakkaat ruututohvelit työllistävät 55 suomalaista. Tilastoista päätellen ainakin joka kolmannella suomalaisella on Reinot.

LIEKSA (MT)

Aivan selvää on, että Reinot ja Ainot pitää tehdä Suomessa.

Näin on, kun kuuntelee toimitusjohtaja **Arto Huhtista**. Hän ja kehityspäällikkö **Tuire Erkkilä** ostivat tasan kymmenen vuotta sitten itselleen työpaikat entiseltä työnantajaltaan Nokialta ja perustivat Reino & Aino Kotikenkä Oy:n.

Nokiassa omistajat hinkuivat ulkoistamisen perään, mutta Huhtinen ja Erkkilä uskoivat suomalaisuuteen. Ja uskovat yhä.

”Yli 80-vuotiaan tuotteen rinnalla maailmalta takaisin ostamamme lestinpaistokoneet ovat lähes uusia. Nehän ovat vasta 1950-luvulta”, Huhtinen naureskelee.

Hänelle Reinot ja suomalaisen työn puolustaminen toivat kolme vuotta sitten kutsun Linnan juhliin, mikä tuntui hienolta kunnianosoitukselta. Tänä vuonna itsenäisyyspäivään liittyy toinen upea tapahtuma:

”Olen ollut keräilijä lapsesta saakka. **Väinö Linnan** Tuntemattoman sotilaan elokuvajulisteista keräämäni yli 30 kappaleen kokoelma saatiin kehystettyä, ja nyt niistä ripustetaan näyttely Tampereen Reino-kauppaan. Siellä vietän pienimuotoisia avajaisia itsenäisyyspäivänä”, Huhtinen kertoo.

Huhtisen juttelu rönsyilee neuvostoliittolaisesta Hilja Maitotytön elokuvajulisteesta muihin kulttuuriasioihin.

”Kulttuurissa Reinot ovat paljon mukana. Ostimme esimerkiksi Juicen perikunnalta koko hänen kirjastonsa ja lahjoitimme sen tamperelaiseen palvelukotiin Violaan. Nyt vireillä on kirjaston tukiyhdistys. Violassa koululuokat voivat vierailla ja tutkia Juicen kommentteja kirjojen sivuilta.”

”Rokkareiden ansiota”

Lieksassa tehdas hiljenee itsenäisyyspäiväksi, vaikka juuri näinä viikkoina eletään vuoden kiihkeintä aikaa. Kauppiaat huomaavat viime hetkellä, että joulumyynnin hittitossuja puuttuu valikoimasta.

Työnjohtaja **Pirjo Sotikov** hymyilee, että jos hän vielä jouluna tuottaa normaalia puhetta, jälleen on selvitty sesongista.

Hän tuli Lieksan tehtaalle heti perustamisvaiheessa kymmenen vuotta sitten. Samalla työllisyyskurssilla oli valtaosa muistakin tehtaan nykyisistä työntekijöistä.

”Minulla oli ompelualan koulutus ja olin Luhdalla töissä, kunnes se lopetti Lieksassa. Sitten sain täältä töitä.”

Pirjo Sotikov sanoo viihtyvänsä ”Tossulassa” oikein hyvin. Usein hän huomaa Lieksassa myös vilkuilevansa, mitä kenelläkin sattuu olemaan jaloissa.

”Mukavalta tuntuu nähdä Reinoja erityisesti nuorilla. Se on varmasti rokkareiden ansiota.”

Saunatossut paloista

Ompelimossa naiset surruttavat uutuuksia. Pari viikkoa sitten markkinoille ilmestyivät ensimmäiset Reino-ruutuiset saunatossut. Ne olivat yhden työntekijän idea.

Toimitusjohtaja Huhtinen iloitsee, että saunatossut tasaavat työvoiman tarvetta hiljaisimpina aikoina, vähentävät materiaalihukkaa ja tukevat erinomaisesti perus-Reinojen markkinointia.

Lieksassa Reino- ja Aino-kotikengät työllistää 40 ihmistä. Valtaosa työntekijöistä on ollut mukana tehtaan koko kymmenen vuoden historian ajan.

»Tuntuu mukavalta nähdä Reinoja erityisesti nuorilla. Se on varmasti rokkareiden ansiota.«

PIRJO SOTIKOV

Toisena tämän talven uutuutena ovat armeijan huopasaappaista ylijääneestä huovasta ommeltavat Pakkas-Reinot.

Parhaillaan sellaista ompeleva **Terttu Kiiskinen** huokaa ompelukoneensa ääressä, ettei paksuja huopakappaleita ole yhtä helppo yhdistää kuin perinteistä ruutuhuopaa.

”Pitää vain tehdä!”

Saunatossujen kimpussa on puolestaan **Helvi Reittu**, syntyperäinen lieksalainen, joka on niin ikään ollut töissä tehtaalla alusta saakka.

”Työtä ja toimeentuloahan tämä on meille merkinnyt. Olen tykännyt työstä ja siitä, että tehtäviä voi täällä vaihdella. Taukojumpat tulevat tarpeeseen.”

Yleisesti ottaen työntekijät ovat tyytyväisiä, vaikka moni sanoo tahdin vuosien mittaan kiihtyneen.

”Tosin syynä voi olla sekin, että olemme oppineet tekemään näitä.”

Luottamusta tarvitaan

Tehtaanmyymälässä vakuuttuu siitä, että tossut ovat muutakin kuin ruskeata tai pinkkiä ruutua. On esimerkiksi punaisella piristettyä siniruutua, joka on Sotikovin lempitossu.

”Ne sopivat farkkujen kanssa pidettäviksi”, hän perustelee.

Sitten on ballerinaa **Katri Helenan** mukaan nimettynä, tennaria nuorisolle, punaista joulun henkeen, sinivalkoista jääkiekon maajoukkueelle ja mustaa tossua Nightwish-nimikoinnilla.

”Malleja on varmasti kymmeniä. Muutamia niistä on jo karsiutunut. En osaa muuta toivoa kuin tasaiseen tahtiin jatkuvaa menekkiä ja ajoittain uusia hyviä tuotteita”, työnjohtaja Pirjo Sotikov summaa.

Tehtailija Arto Huhtinen on samoilla linjoilla:

”Tasainen menekki on parasta. Pärjätäänkö käsityöllä vielä kymmenen vuoden päästä? Vastaus riippuu täysin siitä, onnistummeko ansaitsemaan vuosien aikana hankkimamme luottamuksen aina uudestaan.”

Hänestä tuntuu hyvältä, että Ensiaskel-Reinot ovat myymälöistä usein lopussa. Niitä jopa varataan ja jonotetaan.

”Se antaa uskoa siihen, että uusia Reinojen käyttäjiä syntyy Suomeen joka päivä lisää.”

LIISA YLI-KETOLA

Jääkiekkojoukkue sai aikoinaan omat mestaruustossunsa.

Tässä on tulevaisuus: Ensiaskel-Reinojen käyttäjiä syntyy päivittäin.

Ainon ja Reinon historia

1930 Naisille valmistetaan ensimmäiset Aino-aamutohvelit.

1932 Tampereella syntyy SA-kotikenkä, jonka malli ja tekotapa ovat samat kuin nykyisin Reinoissa.

1939 Koodiksi vaihtuu AS, syynä paistopuristustekniikan muutos.

1952 Soljellinen tossu ristitään Heikiksi.

1956 ”Ainoa ja oikea” Reino nimetään.

1967 Tehdas Tampereelta Nokialle.

1988 Valmistus siirtyy Ranskan Lyoniin.

1989 Tehdas muuttaa nykyiseen Tšekin Zliniin.

2004 Suomen Kumitehdas Oy ostaa Nokialta saappaiden, kotikenkien ja polkupyöränrenkaiden valmistuksen ja avaa tehtaan Lieksassa. Syntyy Reino ja Aino Kotikenkä Oy.

2006 Kotikenkien suosio kasvaa, mutta Kontio-saappaiden valmistus loppuu Nokialla.

2008 Pinkit Reinot esitellään.

2009 Ensiaskel-Reinot ja -Ainot tulevat. Niitä myydään ensimmäisenä vuonna 30 000 paria.

2010 Jääkiekon maailmanmestaruusjoukkue saa Leijona-Reinonsa. Joulukuussa Reinoja myydään peräti 200 000 paria.

2014 Liikevaihto on vakiintunut 5 miljoonaan euroon.

1930 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000 2010